

Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігі туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2022 жылғы 21 мамырдағы № 122-VII ҚРЗ.

ЗҚАИ-ның ескертпесі!

Осы заңның қолданысқа енгізілу тәртібін 32-б. қараңыз.

Қолданушыларға ыңғайлы болуы үшін ЗҚАИ мазмұнды жасады.

МАЗМҰНЫ

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша "ақпараттық жүйе", "ақпараттық жүйені", "ақпараттық жүйелерді", "ақпараттық жүйемен", "ақпараттық жүйеге" деген сөздер тиісінше "цифрлық жүйе", "цифрлық жүйені", "цифрлық жүйелерді", "цифрлық жүйемен", "цифрлық жүйеге" деген сөздермен ауыстырылды – ҚР 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Осы Заң Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігі саласындағы мемлекеттік реттеудің құқықтық негіздерін айқындайды және биологиялық қатерлерді болғызбауға бағытталған.

1-тарау. НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕР

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) ауруға бейім организм – патогенді биологиялық агентке инфекциялық және (немесе) паразиттік аурудың дамуы арқылы реакция беретін немесе оның тасымалдаушысы болатын адамның, жануардың, өсімдіктің организмі;

2) әлеуметтік қашықтық – адамдар арасындағы инфекция жұқтыру тәуекелінің деңгейін төмендетуге қажетті оңтайлы арақашықтық;

3) биологиялық қауіпсіздік – адамдардың және табиғи ортаның жекелеген компоненттерінің (атмосфералық ауаның, жерүсті және жерасты суларының, жер бетінің және топырақ қабатының, өсімдіктер мен жануарлар дүниесінің және өзге де организмдердің (бұдан әрі – табиғи ортаның жекелеген компоненттері) қауіпті биологиялық факторлардан қорғалуының, оның ішінде биологиялық қорғау шараларымен қамтамасыз етілетін жай-күйі;

4) биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптар – Қазақстан Республикасының заңнамасында, сондай-ақ осы Заңның 9-бабының 11) тармақшасына сәйкес бекітілетін тізбеге енгізілген нормативтік техникалық құжаттарда, ұлттық және (немесе) мемлекетаралық стандарттарда қамтылған, биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелерін реттейтін нормалар;

5) биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган – биологиялық қауіпсіздік саласындағы басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын мемлекеттік орган;

5-1) Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг – осы Заңға сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы қызметті жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған, мемлекет жүз пайыз қатысатын заңды тұлға;

6) биологиялық қорғау – патогенді биологиялық агенттерді құқыққа сыйымсыз пайдаланудан физикалық қорғау (ұйымдастырушылық іс-шаралардың, инженерлік-техникалық құралдардың және оларды қорғау жөніндегі іс-қимылдардың жиынтығы), патогенді биологиялық агенттермен қауіпсіз жұмыс істеуді бақылау, есепке алу және қамтамасыз ету, олардың жоғалуын, жымқырылуын, оларға санкцияланбаған қол жеткізуді немесе олармен санкцияланбаған жұмыс істеуді, сондай-ақ патогенді биологиялық агенттер пайдаланылатын және (немесе) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қатысты терроризм актілерін және (немесе) диверсияларды болғызбау жөніндегі шараларды қабылдау арқылы іске асырылатын биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі шаралар кешені;

7) биологиялық тәуекел – патогенді биологиялық агенттердің адамдардың, жануарлардың саулығына, өсімдіктерге зиян келтіру ықтималдығы, сондай-ақ олардың табиғи ортаның жекелеген компоненттеріне түсу ықтималдығы;

7-1) биофармацевтикалық өнім – биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге арналған дәрілік заттар, медициналық мақсаттағы бұйымдар мен ветеринариялық препараттар;

8) көмекші персонал – патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілердің патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу кезінде қосалқы функцияны орындайтын жұмыскерлері;

9) қауіпті биологиялық фактор – патогенді биологиялық агенттердің және оларды қамтитын объектілердің, тасымалдаушылар мен жұқтырғыштардың адамдардың, жануарлардың саулығына, өсімдіктерге теріс әсер ету, сондай-ақ патогенді биологиялық агенттердің табиғи ортаның жекелеген компоненттеріне түсу тәуекелдерін арттыруға алып келетін оқиға, жағдай, қасиет және (немесе) процесс;

10) микроорганизм штаммы – белгілі бір биологиялық қасиеттері бар микроорганизм түрінің біртекті өсіндісі;

11) патогенді биологиялық агент – адамның, жануардың немесе өсімдіктің организмінде инфекциялық және (немесе) паразиттік процесті туғызуға қабілетті микроорганизмдер, биологиялық және өсімдік тектес улар (уыттар), гельминттер, нематодтар;

12) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу – патогенді биологиялық агенттерді зерттеу, жою және (немесе) иммундық-биологиялық препараттарды әзірлеу мақсатында оларды бөлуге (табуға), әзірлеуге (жасауға), өндіруге (дайындауға),

олардың айналымына (оның ішінде әкелуге (әкетуге), сақтауға, тасымалдауға) тікелей бағытталған патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу процестері (сатылары);

13) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын маман (бұдан әрі – маман) – техникалық және кәсіптік және (немесе) орта білімнен кейінгі білімі және (немесе) жоғары және (немесе) жоғары білімнен кейінгі білімі және (немесе) ғылыми дәрежесі бар және белгіленген тәртіппен патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге жіберілген жеке тұлға;

14) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъект – осы Заңда белгіленген тәртіппен және шарттарда патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын заңды тұлға;

15) химиялық профилактика – адамға, жануарға инфекциялық және (немесе) паразиттік аурулардың алдын алу үшін химиялық препараттарды тағайындау;

16) ықтимал қауіпті биологиялық объект – патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызмет жүзеге асырылатын жылжымайтын (стационарлық) немесе орналастырылатын мобильді объект.

Ескерту. 1-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 07.07.2026 № 334-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

2-бап. Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасы

1. Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және осы Заң мен Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шартта осы Заңда қамтылғаннан өзгеше қағидалар белгіленсе, онда халықаралық шарттың қағидалары қолданылады.

3-бап. Осы Заңның қолданылу саласы

Осы Заң биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге байланысты қоғамдық қатынастарды реттейді.

4-бап. Биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидаттары

Биологиялық қауіпсіздік мынадай қағидаттардың негізінде қамтамасыз етіледі:

1) патогенді биологиялық агенттермен тек қана әскери емес мақсаттарда жұмыс істеу: бактериологиялық (биологиялық) және уытты қаруды әзірлеу (жасау), өндіру (дайындау) және (немесе) оның қорларын жинақтау, пайдалану мақсатында патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге тыйым салынады;

2) биологиялық қатерлерді алдын ала тану: мемлекеттік органдар биологиялық қауіпсіздік саласындағы өкілеттіктерді іске асыру кезінде биологиялық қатерлер профилактикасының қажеттілігін басым тәртіппен басшылыққа алуға, биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу және мониторинг деректері негізінде биологиялық қатерлерді талдауға және болжауға тиіс;

3) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді бақылауда ұстау: патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарға сәйкес жүзеге асырылады, оларды сақтау биологиялық тәуекелдерді басқару, патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсат беру тәртібін қолдану, биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу, мониторингтеу және болжау (модельдеу), биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылау және қадағалау шеңберінде қамтамасыз етіледі;

4) мемлекеттік реттеу шараларының мөлшерлес болуы: биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактика шаралары биологиялық факторлардың қауіптілік дәрежесіне, оның ішінде биологиялық қауіпсіздік саласындағы өлшемшарттар мен сыныптамаға сәйкес мөлшерлес болуға тиіс;

5) Қазақстан Республикасының ұлттық мүдделерінің басымдығы: халықаралық ынтымақтастық шеңберінде Қазақстан Республикасының ұлттық мүдделеріне сәйкес келмейтін, Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігіне нұқсан келтіре алатын немесе Қазақстан Республикасының тәуелсіздігінен айыруға алып келетін міндеттемелерді қабылдауға жол берілмейді.

5-бап. Негізгі биологиялық қатерлер

1. Мыналар негізгі биологиялық қатерлер болып табылады:

1) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге әсер ететін табиғи, техногендік және әлеуметтік сипаттағы төтенше жағдайдың (бұдан әрі – төтенше жағдай) туындауы;

2) адамның және (немесе) жануарлардың аса қауіпті инфекциялық ауруы жағдайы;

3) халықтың, жануарлардың инфекциялық сырқаттанушылығының орташа статистикалық деңгейден асып түсуі;

4) инфекциялық аурулардан болатын өлімнің (өлім-жітімнің) орташа статистикалық деңгейден асып түсуі;

5) өсімдіктер ауруларының зиян тигізудің экономикалық шегінен жоғары таралуы;

6) Еуразиялық экономикалық одақтың карантиндік объектілерінің бірыңғай тізбесіне және (немесе) өсімдіктер карантині бойынша іс-шаралар белгіленетін және жүзеге асырылатын карантиндік объектілер мен бөтен текті түрлердің тізбесіне енгізілген өсімдіктердің карантиндік ауруларының таралуы;

7) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу кезінде туындаған, биологиялық тәуекелдің туындауына нақты немесе ықтимал мүмкіндік жасайтын жағдай;

8) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі талаптардың бұзылуы , оның ішінде патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі ақпаратты жасыру;

9) патогенді биологиялық агенттерге санкцияланбаған қол жеткізу;

10) патогенді биологиялық агенттермен реттелмейтін еркін жұмыс істеу;

11) патогенді биологиялық агенттер пайдаланылатын және (немесе) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қатысты терроризм актілері және (немесе) диверсиялар, патогенді биологиялық агенттерді бактериологиялық (биологиялық) және уытты қару ретінде әзірлеу (жасау), өндіру (дайындау) және пайдалану үшін биологиялық технологияларды және өзге де аралас технологияларды қолдану;

12) патогенді биологиялық агенттердің дәрілік, химиялық және (немесе) биологиялық құралдардың әсеріне төзімділігін (резистенттілігін) қалыптастыру;

13) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мамандар біліктілігінің төмендігі, кадрлардың жетіспеушілігі;

14) аса қауіпті инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды жұқтырғыштар және (немесе) тасымалдаушылар болып табылатын халықтың көшуі және жануарлар мен өсімдіктердің мекендеу ортасының өзгеруі;

15) Қазақстан Республикасының аумағында ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге әсер ететін және (немесе) патогенді биологиялық агенттерді қолдануға байланысты соғыс қимылдары.

2. Мемлекеттік органдар Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілері мен Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттарын әзірлеу кезінде, сондай-ақ патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер ұйымдастырушылық іс-шараларды әзірлеу кезінде осы баптың 1-тармағында санамаланған биологиялық қатерлерді болғызбауға бағытталған тетіктерді көздейтін ережелердің тұжырымдалуын қамтамасыз етуге міндетті.

2-тарау. БИОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК САЛАСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ

6-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік реттеу

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы негізгі проблемалар мен қатерлер, стратегиялық мақсаттар, негізгі бағыттар, нысаналы индикаторлар, міндеттер және нәтижелердің көрсеткіштері, ведомствоаралық өзара іс-қимыл Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік стратегиясында айқындалады.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласында жедел ведомствоаралық ақпарат алмасуды қамтамасыз ету және үйлестірілген шараларды қабылдау биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйе арқылы және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де тәсілдермен жүзеге асырылады.

3. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік реттеу:

- 1) биологиялық қауіпсіздік саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыру;
- 2) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеудің рұқсат беру тәртібін енгізу;
- 3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылауды және қадағалауды жүргізу;
- 4) биологиялық тәуекелдерді басқару;
- 5) биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу, мониторингтеу және болжау (модельдеу) арқылы жүзеге асырылады.

7-бап. Ведомствоаралық үйлестіру

1. Биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметті ведомствоаралық үйлестіруді биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру мақсатында мемлекеттік органдар, ұйымдар биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға және биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды реттеу мен іске асыруды жүзеге асыратын мемлекеттік органдарға жәрдем көрсетуге міндетті.

2. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік күзет қызметі "Қазақстан Республикасы Мемлекеттік күзет қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес күзет іс-шаралары өткізілетін орындарда күзетілетін адамдардың және объектілердің биологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметті ведомствоаралық үйлестіруді және ұйымдастыруды жүзеге асырады.

3. Терроризмге және экстремизмге қарсы, оның ішінде патогенді биологиялық агенттер пайдаланылатын және (немесе) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қатысты терроризмге және экстремизмге қарсы іс-қимыл саласындағы қызметті ведомствоаралық үйлестіруді Қазақстан Республикасының терроризмге және экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдары жүзеге асырады.

4. Ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге әсер ететін және (немесе) патогенді биологиялық агенттердің әсерінен туындаған төтенше жағдайлар кезінде басшылықты және салааралық үйлестіруді, төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою жөніндегі шараларды іске асыруды, халыққа шұғыл медициналық және психологиялық көмек көрсетуді Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасына сәйкес азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасына сәйкес әзірленетін жаһандық, өңірлік және жергілікті ауқымдардағы төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-қимыл жоспарлары биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік органдардың, ұйымдардың іс-қимылдарының, ведомствоаралық өзара іс-қимылдың алгоритмдерін көздейтін биологиялық қауіпсіздік саласындағы ден қою хаттамаларын да (сценарийлерін) қамтуға тиіс.

Биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган және мемлекеттік органдар өз құзыреті шегінде ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге әсер ететін және (немесе) патогенді биологиялық агенттердің әсерінен туындаған төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою бойынша, оның ішінде биологиялық қауіпсіздік саласындағы ден қою хаттамаларын (сценарийлерін) іске асыру арқылы жәрдем көрсетеді.

5. Соғыс жағдайы режимі жағдайларында және Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігі мен қорғанысы шеңберінде биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі шараларды ведомствоаралық үйлестіруді Қазақстан Республикасының қорғаныс және Қарулы Күштер туралы заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі жүзеге асырады.

8-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің биологиялық қауіпсіздік саласындағы құзыреті

Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыретіне мыналар жатады:

1) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттарын әзірлеу және оларды жүзеге асыруды ұйымдастыру;

2) патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-бағу қағидаларын және оларды қалыптастыруға, жүргізуге және күтіп-бағуға уәкілеттік берілген ұйымдардың тізбесін бекіту;

3) алып тасталды - ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен;

4) алып тасталды - ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Ескерту. 8-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

9-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органның құзыретіне мыналар жатады:

1) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелеріне байланысты нормативтік құқықтық актілердің, нормативтік техникалық құжаттардың, ұлттық және (немесе) мемлекетаралық стандарттардың жобаларын келісу;

1-1) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты қалыптастыру әрі іске асыру және оның жүзеге асырылуын ұйымдастыру;

2) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйені жүргізу;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды, мониторингтеуді жүргізу және болжау (модельдеу) қағидаларын әзірлеу және бекіту;

4) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілерді, ықтимал қауіпті биологиялық объектілерді, патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттерді және олармен жұмыс істеуді жүзеге асыратын мамандарды есепке алудың жүзеге асырылуын мониторингтеу;

5) патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-бағу қағидаларын және оларды қалыптастыруға, жүргізуге және күтіп-бағуға уәкілеттік берілген ұйымдардың тізбесін әзірлеу;

6) биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды кәсіптік даярлаудың, қайта даярлаудың және олардың біліктілігін арттырудың үлгілік бағдарламаларын келісу;

7) патогенді биологиялық агенттердің патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасын ескере отырып, патогенді биологиялық агенттерді аса қауіпті инфекциялық аурулар туғызатындарға жатқызу өлшемшарттарын және патогенді биологиялық агенттердің тізбесін әзірлеу;

8) патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыру үшін мамандардың кадр резервін қалыптастыру қағидаларын әзірлеу және бекіту;

9) биологиялық қорғауды қамтамасыз ету қағидаларын әзірлеу және бекіту;

10) биологиялық тәуекелдерді басқару әдістемелерін келісу;

11) биологиялық қауіпсіздік саласындағы нормативтік техникалық құжаттардың, ұлттық және (немесе) мемлекетаралық стандарттардың тізбесін әзірлеу және бекіту;

12) биологиялық тәуекелдерді сыртқы бағалау тиімділігіне мониторинг жүргізу қағидаларын әзірлеу және бекіту;

13) осы Заңның 10-бабының 3-тармағында көрсетілген мемлекеттік органдар жүргізетін биологиялық тәуекелдерді сыртқы бағалау тиімділігін мониторингтеу;

14) биологиялық қатерлерді талдау және болжау;

15) биологиялық қауіпсіздік саласындағы нысаналы ғылыми, ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламаларды келісу;

16) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша халықаралық ұйымдарда Қазақстан Республикасының атынан өкілдік ету;

17) Қазақстан Республикасының ақпаратқа қол жеткізу туралы заңнамасына сәйкес жұртшылыққа Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігінің жай-күйі туралы хабар беру;

17-1) патогенді биологиялық агенттердің патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасын ескере отырып, патогенді биологиялық агенттерді аса қауіпті инфекциялық аурулар туғызатындарға жатқызу өлшемшарттарын және патогенді биологиялық агенттердің тізбесін бекіту;

18) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру.

Ескерту. 9-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 19.04.2023 № 223-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

10-бап. Мемлекеттік органдардың биологиялық қауіпсіздік саласындағы құзыреті

1. Биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде мына мемлекеттік органдар жүзеге асырады:

1) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган;

2) ветеринария саласындағы уәкілетті орган;

3) өсімдіктер карантині жөніндегі уәкілетті орган;

4) өсімдіктерді қорғау саласындағы уәкілетті орган;

5) қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган;

6) азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті орган;

7) ғылым саласындағы уәкілетті орган;

8) Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі;

9) мемлекеттік кіріс органдары;

10) денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган;

11) Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдары;

12) Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары;

13) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік күзет қызметі;

14) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Құрылтайының, Қазақстан Республикасы Үкіметінің қызметін қамтамасыз ететін мемлекеттік орган.

2. Биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді осы баптың 1-тармағында көрсетілген мемлекеттік органдар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде, оның ішінде:

1) биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруға қатысу;

2) Қазақстан Республикасының ақпаратқа қол жеткізу туралы заңнамасына сәйкес жұртшылыққа биологиялық қатерлердің тәуекелдеріне алып келетін жағдайлар туралы хабар беру;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды, мониторингтеуді жүргізу және болжау (модельдеу) қағидаларына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы статистикалық ақпаратты және өзге де есепке алу мен есептік құжаттаманы (ақпаратты) беру;

4) биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органмен биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелеріне байланысты нормативтік құқықтық

актілердің, нормативтік техникалық құжаттардың, ұлттық және (немесе) мемлекетаралық стандарттардың жобаларын келісу;

5) биологиялық тәуекелдерді басқару әдістемелерін әзірлеу және бекіту;

6) осы Заңда, Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асыру арқылы жүзеге асырады.

3. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган, ветеринария, өсімдіктерді қорғау, ғылым саласындағы, өсімдіктер карантині жөніндегі уәкілетті органдар осы баптың 2-тармағында көрсетілген функциялардан басқа, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде:

1) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілердің, ықтимал қауіпті биологиялық объектілердің тізілімдерін жүргізуді;

2) патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттердің, патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын мамандардың тізілімдерін жүргізуді;

3) осы Заңға және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактикалық іс-шараларды жүргізуді;

4) осы Заңға және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды және мониторингтеуді;

5) биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылауды және қадағалауды;

6) биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды кәсіптік даярлаудың, қайта даярлаудың және олардың біліктілігін арттырудың үлгілік бағдарламаларын әзірлеуді және бекітуді;

7) шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік кәсіпорындардың патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналының еңбегіне ақы төлеудің үлгілік жүйесін әзірлеуді және бекітуді;

8) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен биологиялық қауіпсіздік саласында ғылыми зерттеулер ұйымдастыруды;

9) биологиялық тәуекелдерді сыртқы бағалауды;

10) коллекциялық қызметті есепке алуды және мониторингтеуді;

11) референттік (референс-) зерттеулерді жүзеге асыру және жүзеге асыруға рұқсат беру қағидаларын әзірлеуді және бекітуді;

12) патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыруға, жүргізуге және күтіп-бағуға уәкілеттік берілген ұйымдардың қызметін бюджет қаражатының есебінен қамтамасыз етуді жүзеге асырады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінің 2) және 7) тармақшаларында көзделген функцияларды өсімдіктер карантині жөніндегі және өсімдіктерді қорғау саласындағы уәкілетті органдар жүзеге асырмайды.

4. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган осы баптың 2 және 3-тармақтарында көрсетілген функциялардан басқа, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде санитариялық-эпидемиологиялық сараптаманың және ғылыми сараптаманың нәтижелері бойынша адамның немесе болашақ ұрпақтардың денсаулығына қауіпті деп танылған биологиялық заттардың есепке алынуын жүргізуді жүзеге асырады.

Ескерту. 10-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 23.12.2023 № 51-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 11.06.2026 № 306-VIII (01.07.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

11-бап. Астананың, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдарының биологиялық қауіпсіздік саласындағы құзыреті

Ескерту. 11-баптың тақырыбына өзгеріс енгізілді – ҚР 11.06.2026 № 306-VIII (01.07.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

Астананың, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде:

1) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі шараларды қабылдайды және жұмысты ұйымдастырады;

2) жергілікті ауқымдағы төтенше жағдайлар кезінде Қазақстан Республикасының азаматтық қорғау туралы заңнамасына сәйкес құрылатын жедел штабтар шеңберінде биологиялық қатерлерді болғызбау және олардың салдарларын жою жөніндегі шараларды қамтамасыз етеді;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы өңіраралық ынтымақтастықты және өзара іс-қимылды жүзеге асырады;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жергілікті атқарушы органдарға жүктелетін өзге де өкілеттіктерді жергілікті мемлекеттік басқару мүдделерінде жүзеге асырады.

Ескерту. 11-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 11.06.2026 № 306-VIII (01.07.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

12-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық ынтымақтастық

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық ынтымақтастықтың басымдықтары мыналар болып табылады:

1) Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық мүдделерін қорғау;

2) Қазақстан Республикасы халқының санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығын, ветеринариялық-санитариялық қауіпсіздігін, қолайлы фитосанитариялық ахуалын қамтамасыз ету;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық тәжірибені қолдану.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық ынтымақтастықтың бағыттары мыналар болып табылады:

1) биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық бастамаларға қатысу;

2) биологиялық қауіпсіздік саласында мемлекетаралық деңгейде техникалық көмекті тарту және көрсету;

3) халықаралық инновациялық технологияларды ендіру және биологиялық қауіпсіздік пен биологиялық қорғау жүйесін жаңғырту;

4) патогенді биологиялық агенттер пайдаланылатын және (немесе) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қатысты терроризм актілерін және (немесе) диверсияларды болғызбау және олардың салдарларын жою;

5) Қазақстан Республикасын биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің мемлекетаралық және халықаралық жүйелеріне және өзге де халықаралық интеграциялық бірлестіктерге интеграциялау, халықаралық ғылыми алмасуға қатысу;

6) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша халықаралық ұйымдарда Қазақстан Республикасының мүдделерін білдіру;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен микроорганизмдер штаммдарын халықаралық депонирлеуге қатысу;

8) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге әсер ететін және (немесе) патогенді биологиялық агенттердің әсерінен туындаған халықаралық сипаттағы төтенше жағдайларды оқшаулауға және жоюға қатысу;

9) биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды кәсіптік даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру саласында мемлекетаралық өзара іс-қимыл жасау;

10) патогенді биологиялық агенттердің трансшекаралық орын ауыстыруын реттеу;

11) биологиялық қатерлерді болғызбау мақсатында халықаралық шарттарға сәйкес ақпарат алмасу.

3. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы халықаралық ынтымақтастық ашықтық пен басқа мемлекеттерге қарсы бағытталмаушылыққа негізделген.

3-тарау. БИОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУГЕ ҚОЙЫЛАТЫН ЖАЛПЫ ТАЛАПТАР

13-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы өлшемшарттар мен сыныптамалар

1. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу патогенді биологиялық агенттердің патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасына негізделеді:

1) патогендігі I топ – адамдардың және (немесе) жануарлардың өлім (өлім-жітім) деңгейі жоғары аса қауіпті инфекциялық ауруларын туғызатын, инфекция жұқтырған организмнен сау организмге жеңіл таралатын, әдетте, оларға қатысты вакциналар және тиімді терапия құралдары жоқ патогенді биологиялық агенттер;

2) патогендігі II топ – адамдардың және (немесе) жануарлардың инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларын туғызатын, инфекция жұқтырған организмнен сау организмге жеңіл таралатын, оларға қатысты вакциналарды қоса алғанда, емдеу мен профилактиканың тиімді құралдары мен тәсілдері қолжетімді болатын патогенді биологиялық агенттер. Бұл топ:

аса қауіпті инфекциялық ауруларды;

инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды туғызатын патогенді биологиялық агенттер болып бөлінеді;

3) патогендігі III топ – адамдардың және (немесе) жануарлардың инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларын туғызатын не өсімдіктерге айтарлықтай зиян келтіруге қабілетті, инфекция жұқтырған организмнен сау организмге таралуы ең аз деп сипатталатын, оларға қатысты вакциналарды қоса алғанда, емдеу мен профилактиканың тиімді құралдары мен тәсілдері қолжетімді болатын патогенді биологиялық агенттер;

4) патогендігі IV топ – адамдардың және (немесе) жануарлардың инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларын туғызатын не өсімдіктерге зиян келтіруге қабілетті, әдетте, инфекция жұқтырған организмнен сау организмге таралмайтын, оларға қатысты вакциналарды қоса алғанда, емдеу мен профилактиканың тиімді құралдары мен тәсілдері қолжетімді болатын патогенді биологиялық агенттер.

2. Патогендігі II топтағы патогенді биологиялық агенттер болып табылатын микроорганизмдердің аттенуацияланған (әлсіреген) штаммдары патогендігі III топтағы патогенді биологиялық агенттерге жатады.

Патогендігі III топтағы патогенді биологиялық агенттер болып табылатын микроорганизмдердің аттенуацияланған (әлсіреген) штаммдары патогендігі IV топтағы патогенді биологиялық агенттерге жатады.

3. Патогенді биологиялық агенттерді аса қауіпті инфекциялық аурулар туғызатындарға жатқызу өлшемшарттары және патогенді биологиялық агенттердің тізбесі олардың осы бапта көрсетілген патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасы ескеріле отырып, сондай-ақ халықаралық ұйымдардың биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұсынымдары, биологиялық тәуекелдерді бағалау нәтижелері ескеріле отырып қалыптастырылады.

14-бап. Биологиялық тәуекелдерді басқару

1. Биологиялық тәуекелдерді басқару қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен теріс салдарлардың туындау ықтималдығын төмендету мақсатында қолданылады.

2. Биологиялық тәуекелдерді бағалау биологиялық тәуекелдерді басқару элементі болып табылады және патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге байланысты қызметтің әртүрлі салаларында қауіпті биологиялық факторлардың, құралдардың, әдістердің, технологиялардың, көрсетілетін қызметтердің әсерінен теріс салдарлар туындауының алдын алуға бағытталған ұйымдастырушылық, талдамалық және практикалық іс-шаралар жиынтығын білдіреді.

3. Биологиялық тәуекелдерді бағалау патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге, ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге, инфекциялық және (немесе) паразиттік аурулардың эпидемиялық және эпизоотиялық ошақтарына және ықтимал ошақтық аумаққа қатысты жүргізіледі.

Биологиялық тәуекелдерді бағалау сыртқы және ішкі болып бөлінеді.

4. Биологиялық тәуекелдерді сыртқы бағалауды мемлекеттік органдар белгіленген құзыреті шегінде жүргізеді.

Биологиялық тәуекелдерге сыртқы бағалау жүргізу үшін мемлекеттік органдар өздерінің ведомстволық бағынысты ұйымдарын тартуға құқылы.

5. Биологиялық тәуекелдерді ішкі бағалауды патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызметті жүзеге асыратын субъектілер патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі өз қызметіне қатысты жүргізеді.

6. Биологиялық тәуекелдерді бағалау биологиялық тәуекелдерді басқару әдістемесіне сәйкес жүзеге асырылады. Биологиялық тәуекелдерді басқару әдістемесі оның ішінде ғылыми-әдістемелік база ескеріле отырып әзірленеді және онда биологиялық тәуекелдерді деңгейлері бойынша сатылау көзделуге тиіс.

7. Биологиялық тәуекелдерді олардың деңгейіне қарай бағалау нәтижелері қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен халықты қорғау және табиғи ортаның жекелеген компоненттерін сақтау үшін жағдайлар қамтамасыз етілетін, биологиялық тәуекелді оның жол берілетін (қолайлы) деңгейіне дейін төмендету жөніндегі іс-шараларды әзірлеу үшін пайдаланылуға тиіс.

8. Биологиялық тәуекелді төмендету жөніндегі іс-шаралардың тиімділігін, сондай-ақ биологиялық тәуекелдерге ішкі бағалауды жүргізу тиімділігін бақылау биологиялық тәуекелдерді басқару әдістемесіне сәйкес жүзеге асырылады.

9. Биологиялық тәуекелдің деңгейіне қарай уәкілетті мемлекеттік органдар өз құзыреті шегінде патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілерге қойылатын, орындалуы міндетті талаптарды әзірлейді.

15-бап. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызметті жүзеге асыру

1. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу процесі құрамында патогенді биологиялық агенттер (ықтимал қауіпті биологиялық заттар) болуы мүмкін заттар мен

материалдарды, оның ішінде табиғи ортаның жекелеген компоненттерінен, аса қауіпті инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды жұқтырғыштар мен тасымалдаушылардан (оның ішінде олардың тіршілік ету өнімдерінен) іріктеу мен зерттеу арқылы жүзеге асырылатын оларды табуды қамтиды.

2. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер:

1) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсатты және оған қосымшаны алуға;

2) биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарды сақтауға;

3) Қазақстан Республикасының сәйкестікті бағалау саласындағы аккредиттеу туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен сәйкестікті бағалау саласында аккредиттеу рәсімінен өтуге;

4) қол жетімділігі шектеулі ақпаратпен жұмыс істеу кезінде Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтауға;

5) биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды, мониторингтеуді жүргізу және болжау (модельдеу) қағидаларына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы статистикалық ақпаратты және өзге де есепке алу мен есептік құжаттаманы (ақпаратты) беруге;

6) биологиялық қорғауды қамтамасыз ету қағидаларына сәйкес биологиялық тәуекелдер деңгейін ескере отырып, ықтимал қауіпті биологиялық объектілердің биологиялық қорғалуын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыруға және жүргізуге;

7) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеудің барлық сатысында олармен қауіпсіз жұмыс істелуін бақылауды жүзеге асыруға;

8) биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті органға, осы Заңның 10-бабында көрсетілген мемлекеттік органдарға биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша жәрдемдесуге;

9) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның, ветеринария, өсімдіктерді қорғау саласындағы, өсімдіктер карантині жөніндегі уәкілетті органдардың аумақтық бөлімшелеріне, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның аумақтық органдарына ғылым саласындағы уәкілетті органға патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу процесіндегі авариялар (төтенше жағдайдың туындауы), жұмыскерлердің инфекциялық ауруларды жұқтыру фактілері туралы дереу хабар беруге;

10) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес басшыларды, мамандарды және көмекші персоналды мерзімді медициналық қарап-тексеруден және зерттеп-қараудан өткізуді, биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және еңбекті қорғау мәселелері бойынша оқытуды жүргізуді, олардың білімін тексеруді ұйымдастыруға;

11) өзіндік ерекшелігі бар тауарларды бақылауға жататын патогенді биологиялық агенттерді Қазақстан Республикасының аумағы арқылы импорттау, экспорттау, кері экспорттау не транзиттеу кезінде Қазақстан Республикасының өзіндік ерекшелігі бар тауарларды бақылау саласындағы заңнамасының талаптарын сақтауға міндетті.

3. Патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер осы баптың 2-тармағында көзделген міндеттерден басқа:

1) патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын, даярланған мамандардың болуын қамтамасыз етуге;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қолжетімділігі шектеулі режимді қамтамасыз етуге;

3) биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды, мониторингтеуді жүргізу және болжау (модельдеу) қағидаларында айқындалған тәртіппен:

қызметті жүзеге асыру кезінде қолданылатын цифрлық жүйелерді биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйемен интеграциялауға;

тиісті тізілімге енгізу үшін халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органға, ветеринария, ғылым саласындағы уәкілетті органдарға патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын мамандар туралы ақпарат беруге міндетті.

4. "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының Кодексіне және "Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын бақылау жөніндегі комиссияның (режимдік комиссияның) қорытындысы негізінде халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсатты және оған қосымшаны береді.

5. Аса қауіпті инфекциялық аурулар туғызатын патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелер, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі өзге де заңды тұлғалар жүзеге асырады.

6. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы референттік (референс-) зерттеулер:

1) диагностикалық күрделі және сараптамалық жағдайларда;

2) аса күрделі жағдайларда зерттеулер жүргізуді қоса алғанда, патогенді биологиялық агенттерді сәйкестендіру мақсатында;

3) жаңадан анықталған патогенді биологиялық агенттерді зерделеу мақсатында;

4) күмәнді немесе даулы жағдайларда сараптамалық қорытынды беру үшін жүзеге асырылады.

7. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы референттік (референс-) зерттеулерді осы қызметке жіберілген ұйымдар референттік (референс-) зерттеулерді жүзеге асыру және жүзеге асыруға рұқсат беру қағидаларына сәйкес жүзеге асырады.

8. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы референттік (референс-) зерттеулерді жүзеге асыратын субъектілер ұлттық стандарттарға сәйкес келуге және сапаны сыртқы бағалау жүйесін ендіру және оның жұмыс істеуі жөніндегі ұйымдастырушылық-әдістемелік жұмысты, сондай-ақ патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызметтің сапасын сыртқы бағалауды жүзеге асыруға тиіс.

Ескерту. 15-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 28.12.2022 № 173-VII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 24.06.2025 № 196-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

16-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу және мониторинг

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу және мониторинг биологиялық тәуекелдерді басқару элементтері болып табылады және қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен теріс салдарлар туындауының алдын алуға бағытталған.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алу және мониторинг патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеудің барлық кезеңінде:

1) мыналардың:

патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілердің; ықтимал қауіпті биологиялық объектілердің;

патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттердің;

патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын мамандардың тізілімдерін жүргізу;

2) статистикалық ақпаратты және өзге де есепке алу мен есептік құжаттаманы (ақпаратты) жинау және талдау;

3) аумақты, табиғи ортаның жекелеген компоненттерін, аса қауіпті инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды жұқтырғыштар мен тасымалдаушыларды (оның ішінде олардың тіршілік ету өнімдерін), заттар мен материалдарды зерттеп-қарауды жүргізу, халықтың, жануарлардың, өсімдіктердің инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларының туындау себептері мен жағдайларын анықтау;

4) ведомствоаралық ақпарат алмасу;

5) халықаралық ынтымақтастық шеңберінде ақпарат алмасу;

6) ашық дереккөздерден алынатын ақпаратты жинау, қорыту және талдау арқылы жүзеге асырылады.

3. Осы баптың 2-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген тізілімдерді қалыптастыру және жүргізу тәртібі, биологиялық қауіпсіздік саласындағы

статистикалық ақпараттың және өзге де есепке алу мен есептік құжаттаманың (ақпараттың) түрлері, биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйені қалыптастыру және жүргізу тәртібі, сондай-ақ ақпаратты жинау, өңдеу, сақтау және беру тәртібі биологиялық қауіпсіздік саласындағы есепке алуды, мониторингтеуді жүргізу және болжау (модельдеу) қағидаларында айқындалады.

4. Осы Заңның 10-бабының 1-тармағында көрсетілген мемлекеттік органдар инфекциялық және паразиттік аурулардың таралу қаупі орын алған жағдайда, инфекциялық аурулардың пайда болу және таралу қаупі төнген кезде шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілетін осындай аурулар тізбесіне сәйкес халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган мен оның аумақтық бөлімшелерінің сұрау салуы бойынша Қазақстан Республикасының аумағына кіретін адамдар туралы деректерді аталған адамдардың немесе олардың заңды өкілдерінің келісімінсіз ұсынуға міндетті.

Ескерту. 16-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 07.07.2026 № 334-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

17-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйе

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйе биологиялық қауіпсіздік саласындағы орталықтандырылған есепке алу және мониторингтеу, биологиялық тәуекелдерді басқару, мемлекеттік органдар мен астананың, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары арасында ақпарат алмасу арқылы жағдайды талдау, биологиялық тәуекелдерді болжау және модельдеу, үйлестірілген және жедел ден қою шараларын тұжырымдау мақсатында құрылады.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы цифрлық ресурстар, бағдарламалық қамтылым, интернет-ресурс және цифрлық инфрақұрылым биологиялық қауіпсіздік саласындағы цифрлық объектілер болып табылады.

3. Биологиялық қауіпсіздік мәселелері қозғалатын салаларда мемлекеттік реттеуді (қызметті) жүзеге асыратын мемлекеттік органдар (олардың ведомстволық бағынысты ұйымдары), сондай-ақ патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер биологиялық қауіпсіздік саласындағы цифрлық орта субъектілері болып табылады.

4. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйе цифрлық орта субъектілері беретін статистикалық ақпараттың және өзге де есепке алу мен есептік құжаттаманың (ақпараттың) негізінде қалыптастырылады.

5. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйеге келіп түсетін ақпарат біріздендірілген түрде жинақталады және биологиялық қауіпсіздік саласындағы бірыңғай ұлттық дерекқорды құрады.

6. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік цифрлық жүйені құруды, жетілдіруді және пайдалануды және онда сақталатын және өңделетін мәліметтердің қорғалуын қамтамасыз етуді Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган жүзеге асырады.

Ескерту. 17-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 11.06.2026 № 306-VIII (01.07.2026 бастап қолданысқа енгізіледі); 09.01.2026 № 256-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңдарымен.

18-бап. Жеке және заңды тұлғалардың биологиялық қауіпсіздік саласындағы құқықтары мен міндеттері

1. Жеке және заңды тұлғалардың:

1) қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен қорғалуға;

2) шет елдерге және Қазақстан Республикасының инфекциялық және (немесе) паразиттік сырқаттанушылық бойынша эндемиялық өңірлеріне жоспарлап баруға байланысты ықтимал биологиялық тәуекелдер және олардың профилактикасы жөніндегі шаралар туралы ақпарат алуға;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес санитариялық-эпидемиологиялық және ветеринариялық-санитариялық ахуалдар, сондай-ақ қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен халықты қорғауға және табиғи ортаның жекелеген компоненттерін сақтауға, биологиялық қатерлерді болғызбауға бағытталған, қабылданып жатқан шаралар туралы анық және уақтылы ақпарат алуға;

4) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері бойынша тиісті мемлекеттік органдарға жүгінуге;

5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген жағдайларда жеке қорғалуға қойылатын талаптардың орындалуын ескере отырып, биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларға қатысуға құқығы;

6) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес өзге де құқықтары бар.

2. Жеке және заңды тұлғалар:

1) осы Заңның 10-бабының 1-тармағында көзделген мемлекеттік органдардың құзыреттеріне сәйкес оларға патогенді биологиялық агенттерді құқыққа қарсы (санкцияланбаған) пайдаланудың не олармен еркін жұмыс істеудің барлық белгілі болған фактілері туралы хабарлауға;

2) патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге байланысты көрінеу жалған ақпараттың таралуына жол бермеуге;

3) Қазақстан Республикасының ақпаратқа қол жеткізу туралы заңнамасында белгіленген шектеулер қабылданған жағдайда патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге байланысты қолжетімділігі шектеулі ақпаратқа қатысты талаптарды орындауға;

4) басқа жеке және заңды тұлғалардың қауіпті биологиялық факторлардың әсерінен қорғалу құқықтарының бұзылуына алып келетін әрекеттерді жүзеге асырмауға міндетті.

"Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуге рұқсат және оған қосымша болмаса, патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызметке тыйым салынады.

3. Жеке тұлғалар осы баптың 2-тармағында көрсетілген міндеттерден басқа:

1) тұрған жеріндегі медициналық ұйымдарға инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруға тән белгілермен ұштасатын денсаулық жағдайының нашарлау фактісі бойынша уақтылы жүгінуге;

2) инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруға байланысты медициналық көмекке жүгінген жағдайда осы жүгінудің алдында шетелде және (немесе) Қазақстан Республикасының инфекциялық және (немесе) паразиттік сырқаттанушылық бойынша эндемиялық аумағында болғаны туралы хабарлауға;

3) айналасындағылар үшін қауіп төндіретін инфекциялық және (немесе) паразиттік аурулар диагностикаланған жағдайда тұрған жеріндегі медициналық ұйымдарға осындай диагностикалаудың алдындағы байланыстар туралы ақпаратты уақтылы хабарлауға міндетті.

19-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактика

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактика Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады және эпидемияға қарсы, ветеринариялық, фитосанитариялық іс-шаралар кешенін, өсімдіктер карантині жөніндегі іс-шараларды және биологиялық тәуекелдерді басқаруға, биологиялық қатерлерді болғызбауға және тежеуге бағытталған өзге де шараларды қамтиды.

Мемлекеттік органдар биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактикалық іс-шараларды Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген құзыреті шегінде жүзеге асырады.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактика мынадай:

- 1) жалпы;
- 2) биологиялық қатердің көзіне бағытталған;
- 3) қауіпті биологиялық факторға бағытталған;
- 4) ауруға бейім организмге бағытталған профилактикалық іс-шараларға бөлінеді.

3. Жалпы профилактикалық іс-шаралар:

1) биологиялық тәуекелдерді мониторингтеу мен талдауды, оның ішінде инфекциялық және (немесе) паразиттік сырқаттанушылықты болжауды, табиғи ортаның жекелеген компоненттерінің мониторингін, биологиялық қатерлерді бейтараптандыруды немесе олардың деңгейін төмендетуді;

2) тиісті қызметтердің биологиялық қатер көзін анықтауға және оқшаулауға бағытталған іс-шараларды жүргізуге дайындығын қамтамасыз етуді, жағдайды басқаруды, жаһандық, өңірлік және жергілікті ауқымдағы төтенше жағдайларды жою жөніндегі іс-қимылдар жоспарлары шеңберінде биологиялық қауіпсіздік саласындағы ден қою хаттамаларын (сценарийлерін) қалыптастыруды;

3) өз қызметі шеңберінде патогенді биологиялық агенттермен өзара іс-қимылды жүзеге асыратын тұлғалардың биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарды сақтауын;

4) ықтимал қауіпті биологиялық объектілердің, инфекциялық аурулардың табиғи ошақтарының және (немесе) өсімдіктер ауруларының таралу ошақтарының аумағында және оларға тікелей жақын жерде орналасатын объектілерді орналастыру, жобалау, салу, реконструкциялау, техникалық қайта жарақтандыру, кеңейту, күрделі жөндеу жүргізу және пайдалануға беру кезінде биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарды сақтауды;

5) патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыру үшін мамандардың кадр резервінен кадр ресурстарын жұмылдыруды;

6) дәрілік заттардың және медициналық бұйымдардың резервтерін жұмылдыруды, биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактикалық іс-шаралардың мұқтаждықтары үшін объектілерді қайта бейіндеуді;

7) биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылау мен қадағалауды жүзеге асыруды;

8) халықтың хабардар болу деңгейін және оның қауіпті биологиялық факторлардың әсеріне ден қоюға дайындығын арттыруға бағытталған іс-шараларды;

9) биологиялық қауіпсіздік мәселелерін зерделеуді жалпы білім беретін оқу бағдарламаларына енгізуді қамтиды.

4. Биологиялық қатердің көзіне бағытталған іс-шаралар:

1) инфекция жұқтырған және олармен байланыста болған адамдарды, жануарларды уақтылы анықтауды, бүлінген (залалданған) өсімдіктерді анықтауды, оларды есепке алуды және тіркеуді, оқшаулауды (обсервациялауды), диагностикалауды, емдеуді, сондай-ақ өсімдіктер мен жануарларды алып қоюды, жоюды;

2) инфекция ошақтарын және (немесе) өсімдік ауруларының таралу ошақтарын анықтауды, оқшаулауды, зерттеп-қарауды және жоюды;

3) адамдар мен жануарлардың инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларының, өсімдіктер ауруларының Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында пайда болуының, әкелінуінің, таралуының алдын алуды;

4) биологиялық қатерлерді ерте анықтау (экспресс-диагностика) әдістемелерін, оның ішінде патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдер коллекцияларын пайдалану арқылы әзірлеуді және жетілдіруді;

5) "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының Кодексіне сәйкес сараптама жүргізудің жеделдетілген рәсімі бойынша дәрілік затты немесе медициналық бұйымды мемлекеттік тіркеуді;

6) биологиялық қорғауды қамтамасыз ету қағидаларына сәйкес ықтимал қауіпті биологиялық объектілерде биологиялық қорғау шараларын қамтамасыз етуді;

7) ведомствоаралық өзара іс-қимыл жасауды, оның ішінде патогенді биологиялық агенттермен заңсыз (санкцияланбаған) жұмыс істеуді, олардың жоғалуын, жымқырылуын, олармен заңсыз жұмыс істеу туралы ақпаратты жасыруды (бермеуді), сондай-ақ патогенді биологиялық агенттер пайдаланылатын және (немесе) ықтимал қауіпті биологиялық объектілерге қатысты терроризм актілерін және (немесе) диверсияларды болғызбау жөнінде шаралар қабылдауды қоса алғанда, биологиялық қатерлердің туындауына жедел ден қою мақсатында ведомствоаралық өзара іс-қимыл жасауды қамтиды.

5. Қауіпті биологиялық факторға бағытталған іс-шаралар:

1) шектеу іс-шараларын, оның ішінде карантин енгізуді;

2) жеке қорғану құралдарын қолдануды, жеке гигиенаны, әлеуметтік қашықтықты сақтауды қоса алғанда, жеке және қоғамдық қорғау шараларын сақтауды;

3) дезинфекциялау, дезинсекциялау және дератизациялау, өсімдіктерді қорғау құралдарымен өңдеу жүргізуді;

4) санитариялық-профилактикалық іс-шараларды және әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларды жақсартуды;

5) эпидемияға қарсы, эпизоотияға қарсы және фитосанитариялық іс-шаралар, өсімдіктер карантині бойынша іс-шаралар жүргізуді қамтиды.

6. Ауруға бейім организмге бағытталған іс-шаралар:

1) халыққа профилактикалық медициналық қарап-тексеру жүргізуді;

2) халықтың саламатты өмір салты мен дұрыс тамақтануын қалыптастыруға жәрдемдесуді;

3) адам және (немесе) жануар инфекцияларының таралуын болғызбау мақсатында иммундық профилактиканы және химиялық профилактиканы, өсімдіктерді қорғау құралдарын қолдануды;

4) медициналық, ветеринариялық және ғылыми қызмет шеңберінде аса қауіпті инфекциялық ауруларды туғызатын патогенді биологиялық агенттермен өзара іс-қимылды жүзеге асыратын тұлғаларды биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарға сәйкес жеке қорғану құралдарымен қамтамасыз етуді қамтиды.

3-1-тарау. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг

Ескерту. 3-1-тараумен толықтырылды – ҚР 07.07.2026 № 334-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

19-1-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг биологиялық қауіпсіздік саласындағы қызметті осы Заңда айқындалған функциялар мен өкілеттіктер шегінде жүзеге асырады.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг:

- 1) мемлекеттің биофармацевтикалық өнімге қажеттілігін қамтамасыз ету;
- 2) биологиялық қауіпсіздік саласындағы жекелеген жобаларды іске асыру;
- 3) биологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге жәрдемдесу жөніндегі келісілген іс-шараларды іске асыру;
- 4) биофармацевтикалық нарықтың орнықты дамуына және инфрақұрылымын жетілдіруге жәрдемдесу;
- 5) биофармацевтикалық ғылым мен өнеркәсіпті дамытуды ынталандыру жөніндегі қызметті жүзеге асырады.

19-2-бап. Мемлекеттің биофармацевтикалық өнімге қажеттілігін қамтамасыз ету

1. Егер Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық холдинг биофармацевтикалық өнімді жалғыз өндіруші болып саналса, мемлекеттің қажеттілігі үшін биофармацевтикалық өнім осы холдингтен сатып алынады.

2. Осы бапқа сәйкес мемлекеттің қажеттілігін қамтамасыз етуге арналған биофармацевтикалық өнімді осы Заңға және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік шараларды іске асыру мақсатында биологиялық қауіпсіздік саласындағы уәкілетті орган айқындайды.

4-тарау. БИОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК САЛАСЫНДАҒЫ ТАЛАПТАРДЫҢ САҚТАЛУЫН МЕМЛЕКЕТТІК БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ ҚАДАҒАЛАУ

20-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылау және қадағалау

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптардың сақталуын мемлекеттік бақылау және қадағалау (бұдан әрі – мемлекеттік бақылау және қадағалау) олардың бұзылуының алдын алуға, анықтауға, жолын кесуге және жоюға бағытталған және осы Заңда, Қазақстан Республикасының халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы, ветеринария, өсімдіктерді қорғау, өсімдіктер карантині, терроризмге қарсы іс-қимыл саласындағы заңнамасында көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жүзеге асырылады.

2. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын заңды тұлғалар немесе патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жүзеге асырылатын объектілер (бұдан әрі – бақылау және қадағалау субъектілері (объектілері) мемлекеттік бақылау және қадағалау субъектілері немесе объектілері болып табылады.

3. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жүзеге асырылатын мемлекеттік бақылау және қадағалау объектілері эпидемиялық, эпизоотиялық, эпифитотикалық тәуекел дәрежесі жоғары объектілерге жатады.

Эпидемиялық, эпизоотиялық, эпифитотикалық тәуекел дәрежесі жоғары объектілер екі топқа бөлінеді:

1) патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жүзеге асырылатын ықтимал қауіпті биологиялық объектілер;

2) патогендігі III және (немесе) IV топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жүзеге асырылатын ықтимал қауіпті биологиялық объектілер.

Мемлекеттік бақылау және қадағалау объектілерін аталған топтарға жатқызу патогенді биологиялық агенттердің патогендігі және қауіптілік дәрежесі бойынша сыныптамасы ескеріле отырып, патогенді биологиялық агенттерді аса қауіпті инфекциялық аурулар туғызатындарға жатқызу өлшемшарттарының және патогенді биологиялық агенттер тізбесінің негізінде жүзеге асырылады.

4. Бақылау және қадағалау субъектілеріне (объектілеріне) қатысты мемлекеттік бақылау Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексінде көзделген нысандарда жүзеге асырылады.

5. Мемлекеттік бақылау және қадағалау шеңберінде бақылау және қадағалау субъектілеріне (объектілеріне) Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне сәйкес жедел ден қою шаралары қолданылуы мүмкін.

Ескерту. 20-бапқа өзгеріс енгізілді – ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

21-бап. Жедел ден қою шараларын қолдану тәртібі

Ескерту. 21-бап алып тасталды - ҚР 06.04.2024 № 71-VIII (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Заңымен.

5-тарау. МИКРООРГАНИЗМДЕР КОЛЛЕКЦИЯЛАРЫ

22-бап. Коллекциялық қызмет

1. Патогенді микроорганизмдердің бірегейлігін, олардың ғылыми, білімдік және практикалық құндылығын, ғылыми, зерттеу және өндірістік қызметте қолданбалы пайдалану мүмкіндігін зерделеу және айқындау, оларға қатысты халықаралық және ұлттық патенттік рәсімдерді жүргізу үшін коллекциялық қызмет жүзеге асырылады.

2. Коллекциялық қызмет патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық және жұмыс коллекцияларында патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдерді

жинау, сәйкестендіру, зерделеу, есепке алу, паспорттау, сақтау (депонирлеу) және күтіп-бағу арқылы жүзеге асырылады.

3. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық және жұмыс коллекцияларының сақталуына коллекциялық қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың бірінші басшылары жауапты болады.

23-бап. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекциялары

1. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларында бірегей, оның ішінде эталондық ретінде пайдаланылатын, әртүрлі көздерден оқшауланған патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдерді, иммундық-биологиялық препараттар мен қоректік ортаны стандарттау және бақылау үшін тест-штамдарын, өндірістік, депонирленген, патенттелген және референтті микроорганизмдер штамдарын, сондай-ақ ғылыми, білімдік және практикалық құндылық болып табылатын басқа да микроорганизмдер штамдарын қалыптастыру, толықтыру, есепке алу және орталықтандырып сақтау жүзеге асырылады.

2. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларында құрамы шығу тегі, түрлік туыстық белгілері, адамның, жануардың немесе өсімдіктің организміне әсер ету тәсілі бойынша қалыптастырылатын және бастапқы сипаттамалары сақтала отырып, өміршең күйде ұсталатын микроорганизмдердің штамдары болады.

3. Бірегей болып табылатын, сондай-ақ белгіленген тәртіппен тіркелген және айналысқа жіберілген дәрілік заттар мен иммундық-биологиялық препараттарды өндіру кезінде пайдаланылатын микроорганизмдердің штамдары патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларында міндетті түрде депонирленуге жатады.

Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің штамдарын патогендігі, қауіптілік дәрежесі және мақсаты бойынша ұлттық коллекцияларға жатқызу тәртібі патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-бағу қағидаларында айқындалады.

4. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер аса қауіпті патогенді микроорганизмдердің үлгілерін бөлу, сатып алу және (немесе) Қазақстан Республикасының аумағына әкелу кезінде олардың үлгілерін патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-бағу қағидаларына сәйкес патогенді немесе өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекциясына ұсынуға міндетті.

5. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекциялары мемлекеттің меншігі болып табылады және жекешелендірілуге жатпайды. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қаржылық қамтамасыз ету бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

6. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыруға, жүргізуге және күтіп-бағуға уәкілеттік берілген ұйымдар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қолжетімділігі шектеулі ақпаратты тарату үшін көзделген талаптарды ескере отырып, жеке және заңды тұлғаларға микроорганизмдердің штаммдарын белгіленген өлшемшарттар бойынша жүйелеу, зерделеу, іздеу және іріктеу мәселелері жөнінде консультациялық және ғылыми-әдістемелік көмек көрсетеді.

7. Микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын қалыптастыруға, жүргізуге және күтіп-бағуға уәкілеттік берілген ұйымдар аса қауіпті патогенді микроорганизмнің үлгісін сәйкестендіреді, оны депонирлеуді жүзеге асырады не тиесілігі бойынша микроорганизмдердің тиісті ұлттық коллекциясына жібереді.

8. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің ұлттық коллекцияларын биологиялық қорғау биологиялық қорғауды қамтамасыз ету қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

24-бап. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің жұмыс коллекциялары

1. Патогенді және өнеркәсіптік микроорганизмдердің жұмыс коллекцияларын қажеттілігіне қарай патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер ғылыми, өндірістік, диагностикалық, зерттеу мақсаттарында құрады және олар бастапқы сипаттамалары сақтала отырып, өміршең күйде ұсталады.

2. Патогенді және (немесе) өнеркәсіптік микроорганизмдердің жұмыс коллекцияларын қалыптастыру, жүргізу және күтіп-бағу тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалады.

6-тарау. МАМАНДАРДЫ ЖӘНЕ КӨМЕКШІ ПЕРСОНАЛДЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОРҒАУ

25-бап. Патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандарды және көмекші персоналды әлеуметтік қорғау

1. Мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелердің, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі заңды тұлғалардың патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналы зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайлары және кәсіптік аурулардың жүре пайда болу тәуекелінің болуы, сондай-ақ осы Заңда көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, әлеуметтік қорғалуға жатады.

2. Мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелердің, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық

холдингке тиесілі заңды тұлғалардың патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналының:

- 1) биологиялық тәуекелдер деңгейі ескеріле отырып, еңбегіне ақы төленуіне;
- 2) денсаулығын сақтауына және биологиялық қауіпсіздік саласындағы талаптарға сай келетін жұмыс жағдайларына;

- 3) лауазымдық міндеттерін атқару кезінде өмірі мен денсаулығына келтірілген залалды Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен өтетуге құқығы;

- 4) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де құқықтары бар.

3. Мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелердің, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі заңды тұлғалардың халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласында, ветеринария және ғылым саласында патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналының еңбегіне ақы төлеу лауазымдық айлықақыдан, зиянды және (немесе) қауіпті еңбек жағдайлары, кәсіптік аурулардың жүре пайда болуының жоғары тәуекелі ескеріле отырып, үстемеақылар мен қосымша ақылардан тұрады.

4. Мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелердің, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі заңды тұлғалардың патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналына жыл сайынғы негізгі еңбек демалысы берілген кезде кемінде екі лауазымдық айлықақы мөлшерінде сауықтыруға арналған жәрдемақы төленеді.

5. Мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелердің, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі заңды тұлғалардың патогендігі I және (немесе) II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын (жұмыс істеуді жүзеге асыру кезінде қосалқы функцияны орындайтын) мамандары мен көмекші персоналына патогенді биологиялық агенттер мен олардың фрагменттерін табу мақсатында инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды жұқтырғыштар мен тасымалдаушыларды (оның ішінде олардың тіршілік ету өнімдерін), ықтимал қауіпті заттар мен материалдарды, оның ішінде табиғи ортаның жекелеген компоненттерінен

іріктеу және тасымалдау жөніндегі міндеттерді орындау кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қызметтік іссапарларға жіберілетін жұмыскерлер үшін көзделген төлемақы жүзеге асырылады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген адамдарға патогенді биологиялық агенттер мен олардың фрагменттерін табу мақсатында далалық жағдайларда инфекциялық және (немесе) паразиттік ауруларды жұқтырғыштар мен тасымалдаушыларды (оның ішінде олардың тіршілік ету өнімдерін), ықтимал қауіпті заттар мен материалдарды, оның ішінде табиғи ортаның жекелеген компоненттерінен іріктеу және зерттеу жөніндегі міндеттерді орындау кезінде тұрғынжайды жалдау бойынша шығындарды растайтын құжаттарды ұсыну мүмкін болмаған кезде тұрғынжайды жалдау бойынша шығындарды өтеу растаушы құжаттарсыз Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген нормаларға сәйкес жүзеге асырылады.

26-бап. Патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға арналған мамандардың кадр резерві, оларды жұмылдыру шарттары

1. Биологиялық қауіпсіздік саласында жеткілікті кадр ресурстарын, биологиялық қатерлерге, оның ішінде төтенше жағдайлар кезінде барабар ден қоюға дайындықты қамтамасыз ету мақсатында патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға арналған мамандардың кадр резерві құрылады.

2. Патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға арналған мамандардың кадр резервіне енгізілген мамандардың патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеу жөніндегі қызметті жүзеге асыру үшін мемлекеттік кәсіпорындар мен мемлекеттік мекемелерге, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызы ұлттық холдингке тиесілі заңды тұлғаларға жұмысқа орналасуға басым құқығы болады.

3. Патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға арналған мамандардың кадр резервіне енгізілген мамандар қажет болған жағдайда биологиялық қауіпсіздік саласындағы профилактикалық іс-шараларды жүргізуге тартылуы мүмкін.

4. Патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын мамандардың тізілімі патогендігі I және II топтардағы патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыруға арналған мамандардың кадр резервін қамтиды.

7-тарау. БИОЛОГИЯЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК САЛАСЫНДАҒЫ ҒЫЛЫМИ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ ҚЫЗМЕТІ

27-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылымның басым бағыттары

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы басым ғылыми-зерттеу бағыттары Қазақстан Республикасы Мемлекеттік жоспарлау жүйесінің биологиялық қауіпсіздік саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру үшін әзірленетін және қабылданатын құжаттарында айқындалады.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы басым ғылыми-зерттеу бағыттары, оның ішінде мыналарды:

1) нысаналы ғылыми, ғылыми-техникалық жобалар мен бағдарламаларды әзірлеу мен іске асыруды;

2) озық халықаралық инновациялық технологияларды ендіруді;

3) Қазақстан Республикасының стандарттау саласындағы заңнамасына сәйкес биологиялық қауіпсіздік саласындағы ұлттық стандарттарды әзірлеу мен ендіруді;

4) инфекциялық және (немесе) паразиттік аурулардың профилактикасы, оларды емдеу және диагностикалау үшін иммундық-биологиялық, дәрілік және диагностикалық препараттар әзірлеу мен өндіруді көздеуге тиіс.

3. Инфекциялық және (немесе) паразиттік аурулардың профилактикасы, оларды емдеу және диагностикалау үшін иммундық-биологиялық, дәрілік және диагностикалық препараттарды әзірлеу және өндіру ғылыми негізделген болуға тиіс.

4. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылыми зерттеулер, олардың нәтижелерін беру, жариялау және қолданбалы пайдалану Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

28-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы оқыту

1. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы оқыту кадрларды техникалық және кәсіптік, қосымша, орта білімнен кейінгі, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру шеңберінде даярлауды, оларды кәсіптік даярлауды, қайта даярлауды, олардың біліктілігін арттыруды қамтиды және биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадр әлеуетін дамыту мен нығайтуға бағытталған.

2. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды кәсіптік даярлауды, қайта даярлауды, олардың біліктілігін арттыруды патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын субъектілер ұйымдастырады.

3. Төтенше жағдай туындаған жағдайда төтенше жағдай туғызған патогенді биологиялық агентпен жұмыс істеу бойынша оқытуды көздейтін, биологиялық қауіпсіздік саласындағы қажетті кадрларды кәсіптік даярлау және қайта даярлау қамтамасыз етіледі.

4. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы кадрларды оқытуды, кәсіптік даярлауды, қайта даярлауды және олардың біліктілігін арттыруды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес аккредиттелген ұйымдар жүргізеді.

29-бап. Биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылыми-техникалық әлеует пен ресурстарды мемлекеттік қолдау

1. Мыналар биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылыми-техникалық әлеуетті мемлекеттік қолдаудың басым бағыттары болып табылады:

1) биологиялық қатерлердің алдын алуды және биологиялық тәуекелдерді басқаруды қоса алғанда, Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған отандық ғылыми зерттеулерді қолдау;

2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес иммундық-биологиялық, дәрілік және диагностикалық препараттардың, дезинфекциялау, дезинсекциялау, дератизациялау, өсімдіктерді қорғау және жеке қорғану құралдарының, зертханалық жабдықтардың өндірісін дамытуды қолдау;

3) практикада қолдану үшін биологиялық қауіпсіздік саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстары нәтижелерінің трансфертін қамтамасыз ету.

2. Ғылыми-кадрлық әлеуетті сақтау мақсатында Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған қолданбалы ғылыми зерттеулер мен бағдарламаларды мемлекеттік қолдау тұрақтылық пен үздіксіздік ескеріле отырып жүзеге асырылады.

3. Іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер мен бағдарламаларды мемлекеттік қолдау Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, стратегиялық маңызды мемлекеттік міндеттерді шешуге бағытталған және бағдарламалық-нысаналы қаржыландыру негізінде конкурстық негізде немесе Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша конкурстық рәсімдерден тыс, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген қаржыландырудың өзге де нысандарда жүзеге асырылады.

8-тарау. ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ ӨТПЕЛІ ЕРЕЖЕЛЕР

30-бап. Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

Қазақстан Республикасының биологиялық қауіпсіздік саласындағы заңнамасын бұзу Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

31-бап. Өтпелі ережелер

1. Патогенді биологиялық агенттермен жұмыс істеуді жүзеге асыратын және патогендігі I – IV топтағы микроорганизмдермен және гельминттермен жұмыс істеуге рұқсаты бар субъектілер осы Заң қолданысқа енгізілген күннен кейін алты ай ішінде осы Заңның 15-бабы 2-тармағының 1) тармақшасына сәйкес рұқсаттарды қайта ресімдеуге міндетті.

2. Осы баптың 1-тармағында көрсетілген мерзімде қайта ресімделмеген, патогендігі I – IV топтағы микроорганизмдермен және гельминттермен жұмыс істеуге рұқсаттар өз қолданысын тоқтатады.

32-бап. Осы Заңды қолданысқа енгізу тәртібі

Осы Заң алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*

Қ. ТОҚАЕВ

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК